

Sygn. akt IV U 641/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Grądzik

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołań H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 12 maja 2014r. i z dnia 11 września 2014r., obie znak: (...)

o wysokość emerytury

I. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy H. K. prawo do obliczenia wysokości emerytury od dnia 23 marca 2014r. z uwzględnieniem w podstawie wymiaru składek za rok 1977 dodatkowo kwoty 595 (pięćset dziewięćdziesiąt pięć) złotych przed denominacją i za rok 1978 dodatkowo kwoty 3.265 (trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt pięć) złotych przed denominacją;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. umarza postępowanie co do odwołania od decyzji z dnia 12 maja 2014r. w zakresie, w którym zostało ono uwzględnione w decyzji z dnia 11 września 2014r.;

IV. oddala odwołania w pozostałej części.

Sygn. akt IV U 641/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczony H. K. wniósł odwołania od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 13 maja 2014r. o przyznaniu emerytury i z dnia 11 września 2014r. o jej przeliczeniu, obie znak (...). Skarżący w obu wypadkach nie zgadzał się z wysokością świadczenia. Postanowieniem z dnia 4 listopada 2014r. sprawy połączono.

W odwołaniu od pierwszej decyzji wnioskodawca domagał się obliczenia emerytury wg nowych zasad z przyjęciem jako 10 kolejnych lat okresu od dnia 1 listopada 1980r. do dnia 30 października 1990r., uwzględnienia okresu służby wojskowej (październik 1968r. - październik 1970r.), stażu w (...) G. (listopad 1970r. - października 1971r.) i prowadzenia działalności gospodarczej jednocześnie z prowadzeniem gospodarstwa rolnego od 1991r., na dowód czego dołączył zaświadczenie wystawione przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Skarżący domagał się ponadto uwzględnienia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za brakujące lata, które miało zostać wydane przez Agencję Nieruchomości Rolnych.

W odpowiedzi na to odwołanie pozwany domagał się jego oddalenia. Powołano się na przepisy ustawy z dnia 7 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna). Pozwany wskazał, że podstawę wymiaru emerytury ustalono z 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wwpw wyniósł 89,96%. Nie można było obliczyć podstawy wymiaru z 10 lat podanych przez wnioskodawcę, skoro ostatnie dwudziestolecie poprzedzające bezpośrednio rok złożenia wniosku przypada od 1994r. Wnioskodawcy nie przysługuje również ustalenie wysokości emerytury według zreformowanych zasad, gdyż po osiągnięciu wieku emerytalnego nie kontynuował on ubezpieczenia emerytalno-rentowego, a podleganie do ubezpieczenia społecznego rolników nie jest równoznaczne z ubezpieczeniem emerytalno-rentowym. Twierdzono ponadto, że okres służby wojskowej uwzględniono wnioskodawcy do okresów składkowych.

Z uwagi na dołączenie nowych dowodów do odwołania od pierwszej decyzji, pozwany wydał drugą z zaskarżonych decyzji, którą emeryturę przeliczono od daty jej przyznania, tj. od dnia 23 marca 2014r. W odwołaniu od tej decyzji skarżący domagał się uwzględnienia wyższego wynagrodzenia za lata 1973, 1974 i 1976-1978, w tym premii za lata 1977 i 1998 zgodnie z zaświadczeniem ANR (na rozprawie ubezpieczony wyjaśnił, że chodziło nie o rok 1998, a o rok 1978) i zaliczenia jako składkowego okresu od dnia 1 lipca 1996r. do dnia 14 lipca 1997r., gdzie opłacenie składek potwierdza wpis w legitymacji ubezpieczeniowej. Ponadto ubezpieczony podtrzymał żądanie zaliczenia do okresu składkowego okresu działalności gospodarczej, za który od 15 lipca 1997r. opłaca podwójną składkę w KRUS oraz żądanie wyliczenia emerytury według nowych zasad, skoro nadal opłaca powołaną składkę w podwójnej wysokości.

Pozwany wniósł o oddalenie odwołania również od decyzji z dnia 11 września 2014r. Wyjaśniono (w odpowiedzi na odwołanie i kolejnych pismach), że po przedłożeniu nowych dowodów emeryturę ponownie ustalono z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1972-1990 i 1995. Wskaźnik wwpw wyniósł 128,69%. Wskazano też, że nieuwzględnione składniki wynagrodzenia wnioskodawcy z lat 1973, 1974 i 1976-1978 to wynagrodzenie ryczałtowe płatne z bezosobowego funduszu płac w każdym z tych lat oraz premia w latach 1977 i 1978r. Premii nie uwzględniono, chociaż wskazano je w zaświadczeniu ANR, gdyż w tym samym zaświadczeniu jest adnotacja o braku list płac z podanego okresu. Pozwany wskazał ponadto, że do wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 138 miesięcy, w tym za 76 miesięcy niepokrywających się z okresem składkowym, czyli stosownie do okresów, za które – jak wynika z zaświadczenia KRUS – wnioskodawca opłacił składki. Wskaźnik indywidualnego wymiaru składki wyniósł 12,01%, wobec czego kwota zwiększenia – 101,42 zł (12,01% z 844,45 zł, czyli minimalnej emerytury). Do okresów ubezpieczenia nie został uwzględniony okres działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1996r. do dnia 14 lipca 1997r., gdyż nie opłacono składek na ubezpieczenie społeczne – składki za ten okres zostały umorzone, na dowód czego powołano potwierdzenie wydziału ubezpieczeń i składek oraz decyzję z dnia 16 marca 2004r. o zakończeniu restrukturyzacji. Pozwany twierdził przy tym, że przedłożona kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej nie stanowi dowodu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, jako że wskazano w niej jedynie, jaka była podstawa wymiaru tych składek i wpis ten stanowił jedynie potwierdzenie niezbędne do korzystania ze świadczeń zdrowotnych. Zaznaczono też, że ustawa emerytalna definiuje w art. 4 pkt 12, iż ubezpieczenia emerytalno-rentowe oznaczają te ubezpieczenia, o których mowa w systemie ubezpieczeń społecznych. Skarżący od dnia 15 lipca 1997r. nie figuruje w ewidencji ZUS płatników składek, a podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, które to ubezpieczenie reguluje tamta ustawa. Dlatego też brak jest podstaw do ustalenia wnioskodawcy emerytury w oparciu o art. 55 ustawy emerytalnej. Po uzyskaniu od ANR Oddział Terenowy w O. wyjaśnił co do pochodzenia danych o wysokości premii za lata 1977 i 1978, pozwany na rozprawie poprzedzającej ogłoszenie wyroku nie kwestionował możliwości wliczenia tych premii do podstawy wymiaru składek.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że ponieważ decyzja z dnia 11 września 2014r. po części uwzględnia odwołanie od decyzji z dnia 13 maja 2014r., postępowanie w tym zakresie podlegało umorzeniu na podstawie art. 477¹³§1 kpc. Z kolei w części, w której sprawa podlegała ocenie merytorycznej, decyzje podlegały zmianie tylko w zakresie ostatecznie

niekwestionowanym przez pozwanego, tj. co do premii za lata 1977-1978, zaś oddaleniu – jako bezzasadne – w pozostałym zakresie.

Co do stanu faktycznego sprawy należy wyjaśnić, że był on ostatecznie w większości bezsporny i sprowadzał się do tego, że skarżący, który urodził się w dniu (...), w okresie od dnia 29 października 1968r. do dnia 14 października 1970r. odbył zasadniczą służbę wojskową, od dnia 16 listopada 1970r. do dnia 31 grudnia 1983r. podlegał ubezpieczeniu tylko w systemie powszechnym, od dnia 1 stycznia 1984r. do dnia 14 lipca 1997r. podlegał ubezpieczeniu w systemie powszechnym i rolniczym, zaś od dnia 15 lipca 1997r. podlegał tylko ubezpieczeniu rolniczemu. Należy w tym miejscu dodać, że nie za wszystkie okresy podlegania ubezpieczeniu powszechnemu i rolniczemu zostały uiszczone wymagane składki, czego konsekwencją było nieuwzględnienie tych okresów przez organ rentowy. Tym niemniej suma okresów składkowych i nieskładkowych przekroczyła minimum wymagane przez art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, czyli 25 lat, bez potrzeby uzupełniania tej sumy okresami ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. Z uwagi na różnorodność zarzutów ubezpieczonego celowe jest przedstawienie tych okoliczności faktycznych, które pozostały sporne, przy omawianiu poszczególnych żądań wnioskodawcy.

1. Odnośnie żądania przyjęcia do obliczenia wysokości emerytury dziesięciolecia od dnia 1 listopada 1980r. do dnia 30 października 1990r. prawidłowe jest stanowisko organu rentowego, że sprzeciwia się temu art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w 2014r., stąd wybrane dziesięciolecie, pomijając nawet to, że musi ono obejmować pełne lata kalendarzowe, nie może dotyczyć okresu wcześniejszego niż rok 1994.

2. Słusznie też pozwany twierdzi, że wnioskodawcy nie przysługuje obliczenie emerytury według nowych zasad, tj. na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej w związku z art. 55 tej ustawy. Trzeba wyjaśnić, że skarżący urodził się przed dniem 1 stycznia 1949r., wobec czego przysługuje mu emerytura według tzw. starych zasad, czyli obliczona na podstawie art. 53 w związku z art. 27 ustawy emerytalnej. Wprawdzie art. 55 tej ustawy stanowi, że ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53, jednak wnioskodawca nie spełnia przesłanki kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego i rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego. Za ubezpieczenie emerytalne i rentowe w rozumieniu tego przepisu można bowiem uznać tylko ubezpieczenie w systemie powszechnym, co – jak prawidłowo wskazał pozwany – wynika jednoznacznie z definicji zawartej w art. 4 pkt 12 ustawy emerytalnej. Nie jest więc takim ubezpieczeniem ubezpieczenie w systemie rolniczym.

3. Nie jest prawdą, jakoby pozwany nie uwzględnił w stażu wnioskodawcy okresu zasadniczej służby wojskowej (październik 1968r. - październik 1970r.) i stażu w (...) G. (listopad 1970r. - października 1971r.), co jednoznacznie wynika z poprzedzających zaskarżone decyzje kart przebiegu zatrudnienia w obu plikach emerytalnych.

4. Pozwany uwzględnił jako składkowe te okresy prowadzenia przez wnioskodawcę działalności gospodarczej, w których skarżący był zgłoszony do ubezpieczenia w ZUS i uiszczył wymagane składki, tj. okres od dnia 5 grudnia 1991r. do dnia 30 czerwca 1996r.. Potwierdzają to karty przebiegu zatrudnienia, poprzedzające zaskarżone decyzje.

5. Zasadnie organ rentowy nie uwzględnił jako okresu składkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 lipca 1996r. do dnia 14 lipca 1997r. Trzeba po pierwsze zaznaczyć, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 195 pkt 4 ustawy emerytalnej okresami składkowymi są m.in. okresy opłacania w omawianych latach składek na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących działalność gospodarczą. Wnioskodawca składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej za tenże okres nie zapłacił. Nie stanowi dowodu ich uiszczenia potwierdzenie

w legitymacji ubezpieczeniowej, jako że z dokumentu urzędowego w postaci decyzji z dnia 16 marca 2004r. o zakończeniu restrukturyzacji wynika okoliczność odmienna, tj. że należności składkowe umorzono.

6. Słuszne było również stanowisko pozwanego co do nieuwzględnienia jako okresu składkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 15 lipca 1997r., kiedy to wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu tylko w systemie regulowanym ustawą z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2013r. poz. 1403 ze zmianami; dalej: ustawa rolnicza), a konkretnie w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej – na podstawie art. 5a przywołanej ustawy. Wynika to stąd, że żaden przepis – ani ustawy rolniczej, ani ustawy emerytalnej, w szczególności art. 6 ust. 1 i 2 w związku z art. 4 pkt 5 i 12 drugiej z tych ustaw – nie pozwala na uznanie takiego okresu ubezpieczenia rolniczego za okres składkowy w rozumieniu ustawy emerytalnej.

7. Zasadne było stanowisko organu rentowego co do odmowy uznania za składnik podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za lata 1973, 1974 i 1976-1978 tych składników wynagrodzenia, które zostały wypłacone z bezosobowego funduszu płac. Należy przypomnieć, że przy obliczaniu wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej uwzględnia się nie całość wynagrodzenia za poszczególne lata, a tylko te jego składniki, które stanowiły podstawę wymiaru składek. W latach 1971 – 1985 kwestię tę regulowało rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19 sierpnia 1968r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne (Dz.U. Nr 35 poz. 264 ze zmianami), które co do zasady w §§ 2 i 3 do podstawy wymiaru wliczały tylko te składniki wynagrodzenia, które wypłacono z osobowego funduszu płac. Wśród nielicznych wyjątków, tj. tych składników wynagrodzenia wypłacanego spoza osobowego funduszu płac, które jednak były zaliczane do podstawy wymiaru składek, nie wymienia się wypłacanego skarżącemu w niektórych miesiącach omawianych lat wynagrodzenia ryczałtowego.

8. Prawidłowo pozwany obliczył zwiększenie emerytury wnioskodawcy z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Kwestię tę reguluje w sytuacji skarżącego art. 56 ust. 4 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami wymienionymi w art. 10 (a tak było w rozpatrywanej sprawie), emerytura ulega zwiększeniu za okres opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru przewidzianych dla części składkowej w przepisach ustawy rolniczej. Wbrew twierdzeniu skarżącego, nie podlegał on ubezpieczeniu społecznemu rolników przez 30 lat, tj. od 1984r. (pismo z 19 grudnia 2014r., k.62). Jak wynika z samej tylko części wstępnej zaświadczenia KRUS k.4-7 (oryginał w pliku emerytalnym z lipca 2014r.) wnioskodawca nie podlegał temu ubezpieczeniu w okresach od dnia 1 stycznia 1989r. do dnia 31 grudnia 1990r. i od dnia 5 grudnia 1991r. do dnia 14 lipca 1997r. Ponadto za część okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 stycznia 1988r. wnioskodawca nie opłacił składek w całości lub w części. Okresy te wyszczególniono na 3 stronie odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 września 2014r. (k.43), którego to wyszczególnienia ubezpieczony nie kwestionował. Przywołany art. 56 ust. 4 do okresów skutkujących zwiększeniem emerytury nie zalicza wszystkich okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, a jednoznacznie tylko te, za które opłacono stosowne składki. Tych ostatnich okresów skarżący wykazał (przy pomocy zaświadczenia KRUS jw.) tylko 11 lat i 6 m-cy. Kwota zwiększenia to część składkowa emerytury rolniczej, wynikająca z art. 25 ustawy rolniczej, której wysokość stanowi 1% emerytury podstawowej (najniższej, wynoszącej 844,45 zł) za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników. W przypadku ubezpieczonego zwiększenie jest jednak wyższe niż odpowiadające okresowi 11 lat i 6 m-cy 11,5% emerytury podstawowej i wynosi 12,01% takiej emerytury, gdyż w roku 1988 (i tylko w tym roku) składka na ubezpieczenie społeczne rolników przekroczyła 120% przeciętnej emerytury podstawowej, czyli kwotę 14.439,60 zł (120% z 12.033 zł – por. obwieszczenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 stycznia 1991r. w sprawie przeciętnej rocznej wysokości emerytury podstawowej w latach 1983-1990; M.P. Nr 4 poz. 23). Art. 25 ust. 3 ustawy rolniczej stanowi, że w takim wypadku zamiast roku przyjmuje się okres dłuższy, wynikający z podzielenia rocznej składki za jedną osobę ubezpieczoną (tu: 21.753 zł – pierwsza strona zaświadczenia KRUS, k.4) przez przywołane wyżej 120% przeciętnej emerytury podstawowej w danym roku (tu: 14.439,60 zł), co daje 1,51% zamiast 1% emerytury podstawowej za rok 1988. Zaznaczyć trzeba, że okoliczność opłacania przez ubezpieczonego

składki w podwójnej wysokości na podstawie art. 17 ust. 2 w związku z art. 5a ustawy rolniczej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie wpływa na część składkową emerytury rolniczej, a w konsekwencji – także na kwotę omawianego zwiększenia z art. 56 ust. 4 ustawy emerytalnej.

9. Stanowisko ubezpieczonego okazało się uzasadnione jedynie co do premii za lata 1977 i 1978, wskazanych kwotowo w zaświadczeniu Rp-7, wystawionym przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w O. w dniu 2 lipca 2014r. Wprawdzie w zaświadczeniu tym wskazano, że za wymieniony okres nie ma list płac, jednak – jak na rozprawie w dniu 25 lutego 2015r. twierdził skarżący i co następnie potwierdziła ANR (por. informacja k.75-76 i notatka k.78) – premie były ujęte na osobnych listach płac, które się zachowały i były podstawą wystawienia ostatecznie niekwestionowanego przez pozwanego zaświadczenia Rp-7.

W opisanej sytuacji w zakresie, w którym odwołania podlegały ocenie merytorycznej, decyzje podlegały zmianie na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc tylko przez uwzględnienie w podstawie wymiaru składek za lata 1977 i 1978 dodatkowo premii w wysokości wskazanej w zaświadczeniu Rp-7 (595 zł przed denominacją za rok 1977 i 3.265 zł przed denominacją za rok 1978r.), tj. co do kwestii omówionej w punkcie 9. rozważań. Skoro przy tym przedmiotowe zaświadczenie w zakresie premii za lata 1977 i 1978 mogło budzić wątpliwości co do jego rzetelności, co wymagało jednoznacznego wyjaśnienia w toku procesu, na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej a contrario Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Ponieważ pozostałe zarzuty skarżącego, omówione w punktach od 1. do 8., okazały się nieuzasadnione, w tej części odwołania podlegały oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.